

Sygn. akt VIII Ga 298/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lipca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Natalia Pawłowska - Grzelczak

po rozpoznaniu w dniu 28 lipca 2016 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) spółki akcyjnej w P.

przeciwko L. J.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej w postępowaniu uproszczonym od wyroku Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 18 marca 2016 roku, sygnatura akt V GC 56/16,

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Sygn. akt VIII Ga 298/16

UZASADNIENIE

Powód wytoczył przeciwko pozwanej powództwo o zapłatę kwoty 1885,11 złotych wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami postępowania.

W uzasadnieniu wskazał, że pozwana zakupiła u powoda towar, za który nie uiszczyła ceny. Dodał, że sprzedaż została potwierdzona fakturami vat ponadto pozwana uznała swoje zadłużenie.

W dniu 22 października 2015 roku Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym uwzględniający powództwo w całości.

W zarzutach od nakazu zapłaty pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu podniosła zarzut przedawnienia roszczenia i wskazała, że uznanie długu złożyła w nieświadomości ponieważ była pod wpływem środków psychotropowych, ponadto działa pod wpływem przymusu i groźby ze strony przedstawicieli handlowych powoda, którzy nachodzili ją w jej domu i ją nękali.

Wyrokiem z dnia 18 marca 2016 roku Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim utrzymał w mocy nakaz zapłaty Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 22 października 2015r. wydanego w sprawie V GNc 1607/15.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 2 sierpnia 2011 roku powód sprzedał pozwanej tkaniny i ozdoby do firan za kwotę 356,70 złotych i za kwotę 1528,41 złotych z odroczonym do dnia 2 października 2011 r. terminem płatności, co zostało potwierdzone wystawionymi fakturami. Następnie Sąd ustalił, iż w dniu 12 kwietnia 2013 r. pozwana uznała dług

wobec powoda na kwotę 6787,87 złotych i zwróciła się do niego o rozłożenie spłaty na raty, na co powód wyraził zgodę. W dniu 23 października 2013 r. pozwana ponownie zwróciła się do powoda o rozłożenie świadczenia na niższe raty i umorzenie odsetek. W odpowiedzi powód przedstawił pozwanej harmonogram spłat.

Na podstawie powyższych ustaleń Sąd Rejonowy uznał, że strony łączyły umowy sprzedaży (art. 535 k.c.) na mocy, których powód sprzedał pozwanej i wydał jej zakupione rzeczy, a następnie domagał się zapłaty ceny w łącznej kwocie 1885,11 złotych. Sąd Rejonowy uznał, że swoje roszczenie powód wykazał przedłożonymi dokumentami w postaci faktur, dwukrotnego uznania długu i wezwania pozwanej do zapłaty. Jednocześnie Sąd Rejonowy wskazał, że obrona pozwanej sprowadzała się do wskazania, że oświadczenie o uznaniu długu złożyła nieświadomie i ze strachu, pod wpływem środków psychotropowych, jednak pozwana w tym zakresie nie złożyła jednak żadnych wniosków dowodowych. Dlatego też Sąd Rejonowy nie uznał za uzasadniony zarzut przedawnienia wywodząc, iż pozwana uznała dług w dniu 12 kwietnia 2013 r. przerywając bieg przedawnienia, który od tej daty rozłączał bieg na nowo. Analogiczna sytuacja miała miejsce zdaniem Sądu Rejonowego w dniu 23 października 2013 r., kiedy to pozwana domagała się rozłożenia zaległości na raty, co stanowi tzw. uznanie niewłaściwe, wywołujące ten sam skutek – przerwanie biegu przedawnienia. Zdaniem Sądu Rejonowego pozwana w żaden sposób nie podważyła ważności i skuteczności składanych oświadczeń o uznaniu długu. Za gołosłowne Sąd uznał twierdzenia o nieświadomym ich złożeniu albowiem nie zostały poparte żadnymi dowodami. Zatem Sąd Rejonowy uznał, iż powództwo wywiedzione w dniu 6 października 2015 r. zostało wywiedzione przed upływem terminu przedawnienia, który by nastąpił w dniu 23 października 2015 r.

Z wyrokiem tym nie zgodziła się pozwana, zaskarżając wyrok w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy tj.:

1) art. 214 k.p.c. poprzez kontynuowanie postępowania pod nieobecność pozwanej, pomimo informacji zawartej w treści zarzutów od nakazu zapłaty, że pozwana jest pacjentką (...) oraz pomimo wniosku pozwanej o przesłuchanie jej w charakterze strony przed Sądem Rejonowym w Cieszynie oraz poinformowania sądu o niemożności stawiennictwa w G. z uwagi na wiek, stan zdrowia, brak środka komunikacji, co w konsekwencji doprowadziło do pozbawienia strony możliwości obrony jej praw oraz nieważności postępowania, poczynwszy od pierwszego posiedzenia Sądu I instancji po złożeniu przez pozwaną zarzutów od nakazu zapłaty;

2) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie zgłoszonego przez pozwaną zarzutu, że oświadczenie o uznaniu długu dotknięte było wadą oświadczenia woli, przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i dokonanie istotnych ustaleń w sposób sprzeczny z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, wyprowadzenie z materiału dowodowego wniosków z niego niewynikających polegające na uznaniu, że pismem z dnia 23 października 2013r. pozwana zwróciła się do strony powodowej o rozłożenie świadczenia na raty, co doprowadziło do przerywania biegu przedawnienia pomimo, iż pismo to nie jest opatrzone podpisem pozwanej i nie mogło stanowić dowodu uznania długu, gdyż nie można jednoznacznie stwierdzić kto był nadawcą tegoż pisma; z uwagi na brak podpisu pozwanej nie można wykluczyć, że mogło ono zostać sporządzone i wysłane przez stronę powodową, ustalenie stanu faktycznego sprawy wyłącznie w oparciu o twierdzenia strony powodowej, uznanie za wiarygodne dowodów budzących istotne wątpliwości, z pominięciem twierdzeń pozwanej dotyczących jej stanu zdrowia psychicznego oraz niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy;

3) art. 227 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. poprzez niedopuszczenie dowodu z przesłuchania pozwanej w sytuacji, gdy pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, a brak było innych środków dowodów umożliwiających poczynienie pełnych ustaleń w zakresie stanu faktycznego, nieprzeprowadzenie postępowania dowodowego w całości, niedostateczne wyjaśnienie okoliczności faktycznych sprawy, co wywarło bezpośredni wpływ na treść orzeczenia.

Zarzucając powyższe, na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c. apelująca wniosła o :

1. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, zniesienie postępowania przed sądem I instancji począwszy od posiedzenia wyznaczonego po złożeniu przez pozwaną zarzutów od nakazu zapłaty i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o

kosztach postępowania apelacyjnego, o których zasądzenie wniosła od strony powodowej na rzecz pozwanej;

ewentualnie na wypadek uznania przez Sąd odwoławczy, że nie zachodzi przesłanka nieważności postępowania pozwana, wniosła o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz uchylenie nakazu zapłaty z dnia 22 października 2015r. wydanego w sprawie V GNc 1607/15 i oddalenie powództwa w całości;

2. zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanej kosztów procesu za obie instancje wg norm przepisanych.

Ponadto apelująca wniosła na podstawie art. 381 k.p.c. w zw. z art. 368 § 1 pkt 4 k.p.c. wniosła o przeprowadzenie dowodów, tj.

1. dowodu z pisma z dnia 30.04.2016r. wraz z dowodem nadania, skierowanego do strony powodowej, o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia złożonego pod wpływem błędu zawartego w piśmie z dnia 12.04.2013r. o uznaniu długu oraz od skutków pisma z dnia 23.10.2013r., na które powoływała się strona powodowa w postępowaniu przed Sądem I instancji - na okoliczność nieskutecznego złożenia oświadczenia o uznaniu długu, które tym samym nie mogło doprowadzić do przerwania biegu terminu przedawnienia roszczenia dochodzonego przez stronę powodową;

2. potwierdzenia zameldowania na pobyt czasowy z dnia 14.02.2014r. na okoliczność zamieszkiwania we W. do maja 2013r., a więc niemożności podpisania oświadczenia o uznaniu długu w dacie 12.04.2013r. w S.;

3. świadectwa pracy z dnia 30.04.2013r. na okoliczność wykonywania pracy zawodowej we W. do maja 2013r., a więc niemożności podpisania oświadczenia o uznaniu długu w dacie 12.04.2013r. w S.;

4. zaświadczenia lekarskiego z dnia 18.02.2016r. na okoliczność występowania u pozwanej od września 2000r. do chwili obecnej zaburzeń adaptacyjnych, które wpłynęły na podpisanie bez właściwego rozeznania przez pozwaną podstępnie podsuniętego przez powoda oświadczenia o uznaniu zadłużenia.

Apelująca wskazała, że wyżej wymienionych dowodów nie mogła powołać w postępowaniu przed Sądem I instancji z przyczyn obiektywnych wywołanych chorobą jak i skutek przeświadczenia, że będzie mogła ustnie podczas przesłuchania wyjaśnić okoliczności powstania oświadczenia o uznaniu długu. Zatem potrzeba powołania nowych faktów i dowodów powstała dopiero na etapie niniejszego postępowania, gdyż dopiero z końcem kwietnia br. pozwana zdała sobie sprawę z wszystkich okoliczności i wad oświadczenia woli o uznaniu długu, o których mowa w uzasadnieniu apelacji i powiadomiła o tym stronę powodową, Przeprowadzenie dowodów z ww. dokumentów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy

W rozwinięciu zarzutów apelacyjnych pozwana podniosła, że chorując na depresję i zaburzenia adaptacyjne, nie była w stanie należycie pokierować postępowaniem przed Sądem I instancji i działała w sposób nieporadny nie z własnej winy. Pozwana podała, że popada w stany apatii i przygnębienia i nie jest wówczas w stanie działać z należyтым rozeznaniem. Pozwana wskazała, iż była przekonana, że będzie przesłuchania w charakterze strony i wówczas wyjaśni Sądowi wszystkie istotne okoliczności, co spowodowało, że nie widziała potrzeby skorzystania z profesjonalnego pełnomocnika. Podniosła, że niekorzystne orzeczenie Sądu I instancji było dla pozwanej zaskoczeniem, co spowodowało, że dopiero wówczas udała się po pomoc do kancelarii prawnej. Dopiero rzetelna analiza wszystkich faktów spowodowała, że po kilku dniach pozwana przypominała sobie wszystkie okoliczności, które jednoznacznie wskazywały, że powołane przez stronę powodową oświadczenie o uznaniu długu nie mogło być sporządzone w kwietniu 2013r., a ponadto wymuszone zostało na pozwanej w drodze podstępny i przymusu, co z uwagi na jej stan psychiczny było bardzo łatwe. Podniosła, iż na piśmie z dnia 23 października 2013r. brak

jest podpisu pozwanej, a ponadto w ocenie pozwanej zostało ono sporządzone przez stronę powodową i pozwana nie przypomina sobie aby sama sporządzała, podpisywała i wysyłała tej treści pismo, tym bardziej, że nigdy nie posiadała komputera. Jednocześnie pozwana wskazała, że pismem z dnia 30.04.2016r. pozwana wystosowała do strony powodowej oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia złożonego pod wpływem błędu.

Apelująca podniosła, że w przedmiotowej sprawie przez Sąd I instancji uchybił przepisom postępowania, w szczególności poprzez nieprzeprowadzenie postępowania dowodowego w całości w sytuacji, kiedy nie zostały dostatecznie wyjaśnione wszystkie istotne okoliczności faktyczne sprawy. Sąd I instancji pomimo, iż otrzymał informację, że pozwana jest pacjentką (...) i zażywała środki psychotropowe, nie podjął żadnych działań umożliwiających pozwanej skuteczną obronę. Nie wyjaśnił wątpliwości związanych ze skutecznością oświadczeń zawartych w pismach z dnia 12.04.2013r. oraz z dnia 23.10.2013r., przy czym nie zwrócił uwagi na to, że na piśmie z dnia 23.10.2013r. nie widnieje podpis pozwanej. Sąd Rejonowy nie uwzględnił wniosku pozwanej o jej przesłuchanie przed sądem najbliższym jej miejscu zamieszkania, pomimo iż zachodziły przesłanki do przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron, przede wszystkim zaś uniemożliwił pozwanej obronę jej praw. Widząc, że pozwana nie jest reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, Sąd Rejonowy powinien był dołożyć większej staranności w wyjaśnieniu okoliczności sprawy, w szczególności w wyjaśnieniu czy skutecznie doszło do przerwania biegu przedawnienia roszczenia dochodzonego przez stronę powodową. Pozwana podniosła, że uznanie długu zawarte w piśmie z dnia 12.04.2013r. dotknięte było wadami oświadczenia woli, podobnie jak pismo z dnia 23.10.2013r., które oprócz tego, że nie zostało sporządzone przez pozwaną, to nie może być uznane za dowód przerwania biegu przedawnienia przede wszystkim z uwagi na brak podpisu pozwanej. Złożenie zatem pozwu w dacie 06.10.2015r. oznacza, że doszło do upływu terminu przedawnienia.

Apelująca podnosiła także, że w związku z przewlekłymi zaburzeniami zdrowia psychicznego pozwanej do wykrycia błędu w złożonym oświadczeniu o uznaniu zadłużenia doszło dopiero po wizycie w kancelarii prawnej, do której pozwana zwróciła się o poradę przy otrzymaniu odpisu uzasadnienia wyroku w sprawie wytoczonej przez powodową spółkę. Wcześniej pozwana nie potrafiła sobie poradzić i dokonać analizy wszystkich faktów, co wynika przede wszystkim z nawracających stanów depresji i leczenia psychiatrycznego. Dopiero po konsultacji z prawnikiem pozwana zdała sobie sprawę, iż złożone oświadczenie dotknięte jest wadą oświadczenia woli oraz że powinna zwrócić się do spółki z pismem zawierającym oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli, co też uczyniła dnia 30.04.2016r., a więc w ustawowym rocznym terminie przewidzianym do jego złożenia, liczonym od momentu wykrycia błędu. Pozwana zorientowała się również, że nie mogła napisać pisma z dnia 23.10.2013r. i ono również nie zostało przez nią sporządzone w sposób świadomy i swobodny, a ponadto nie widnieje na nim podpis pozwanej. Oświadczenie woli o uznaniu zadłużenia wobec firmy (...) S.A., zawarte w piśmie błędnie oznaczonym datą 12.04.2013r., złożone zostało pod wpływem błędu i podstępem. W kwietniu 2013r. pozwana nie mogła złożyć żadnego oświadczenia w S., gdyż do maja 2013r. mieszkała i pracowała we W., co potwierdzają zawnioskowane w apelacji dowody z dokumentów. W ocenie pozwanej zmuszono ją do podpisania przygotowanego przez wierzyciela oświadczenia o uznaniu długu celowo zaś wpisano datę sprzed upływu terminu przedawnienia najdawniej wymagalnej faktury. Okoliczności, w jakich doszło do uznania zadłużenia, wyczerpują przesłanki określone w art. 84 k.c. i 86 k.c., tj. do złożenia oświadczenia o powyższej treści doszło wskutek wystąpienia wady oświadczenia woli w postaci błędu wywołanego przez adresata tegoż świadczenia, tj. (...) S.A., jak również pod wpływem zastosowanego wobec pozwanej podstępem. W momencie dokonywania czynności prawnej nie działała ona z właściwym rozeznaniem, co zostało wykorzystane przez powodową spółkę w celu wprowadzenia jej w błąd co do treści podpisanego pisma, jego skutków, jak i daty jego sporządzenia. Apelująca wskazała, że od 2000 r. leczy się psychiatrycznie z powodu depresji i zaburzeń adaptacyjnych. Powoduje to, że nie działa z właściwym rozeznaniem, bardzo łatwo wprowadzić ją w błąd i wyrzucić na nią presję. Zażywane środki psychotropowe wpływają na zdolności poznawcze pozwanej i pewne decyzje, czy czynności w szczególności związane z różnego rodzaju dokumentami podejmuje ona nieświadomie. Z powodu przewlekłych zaburzeń zdrowia psychicznego, a także występowania w postępowaniu bez profesjonalnego pełnomocnika pozwana nie wykryła wady oświadczenia woli w postaci błędu, jakim dotknięte jest złożone przez nią oświadczenie o uznaniu zadłużenia. W związku z tym nie mogła powołać się na tą okoliczność w postępowaniu przed Sądem I instancji. Wobec tego oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia złożonego pod

wpływem błędu jest nowym dowodem w sprawie, gdyż nie był on znany pozwanej w postępowaniu przed Sądem I instancji.

Mając powyższe na uwadze, apelująca wniosła jak na wstępie.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja strony pozwanej w ocenie Sądu Okręgowego okazała się uzasadniona i jako taka doprowadziła do uchylecia zaskarżonego rozstrzygnięcia i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Zgodnie z art. 505¹² § 1 k.p.c. jeżeli sąd drugiej instancji stwierdzi, że zachodzi naruszenie prawa materialnego, a zgromadzone dowody nie dają wystarczających podstaw do zmiany wyroku, uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania. Wskazać zatem należy, że w postępowaniu uproszczonym sąd II instancji musi uchylić zaskarżony wyrok w razie stwierdzenia nieważności postępowania (art. 386 § 2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.), a może go uchylić i przekazać sprawę sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, jeżeli z powodu naruszenia przepisów postępowania sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy. Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego nierozpoznanie istoty sprawy oznacza niewyjaśnienie i pozostawienie poza oceną okoliczności faktycznych stanowiących przesłanki zastosowania norm prawa materialnego, będące podstawą rozstrzygnięcia. Podstawa faktyczna rozstrzygnięcia obejmuje ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione oraz ocenę dowodów stanowiących podstawę tych ustaleń. Ustalenie stanu faktycznego sprawy stanowi jednocześnie warunek prawidłowego zastosowania prawa materialnego. Oceny, czy sąd I instancji rozpoznał istotę sprawy dokonuje się na podstawie analizy żądań pozwu opartych na przytoczonych okolicznościach faktycznych i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia. Przy czym chodzi tu nie tylko o żądanie pozwu, lecz cały kompleks faktów (znajdujących, bądź też nie, potwierdzenie w zgłoszonych dowodach) i obowiązujących przepisów prawnych, uzasadniających dochodzone roszczenie. Podstawowym obowiązkiem Sądu w ramach merytorycznego rozpoznania sprawy jest więc dokładne ustalenie, co w świetle zgłoszonego żądania i jego podstawy faktycznej stanowiło przedmiot postępowania i w oparciu o jaką podstawę faktyczną i prawną powód dochodzi zgłoszonego w pozwie roszczenia, a następnie ocena, czy zaoferowany materiał dowodowy roszczenie to uzasadnia. Następnie obowiązkiem Sądu jest ustalenie czy zgłoszone przeciwko żądaniu pozwu twierdzenia i zarzuty powodują zniweczenie żądania pozwu.

Sąd Rejonowy zdaniem Sądu Okręgowego prawidłowo ustalił, że strony łączyły umowy kupna sprzedaży stypizowane w art. 535 k.c. Jednocześnie wskazał, że podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia okazał się nieskuteczny. Sąd uznał również, że brak jest jakichkolwiek dowodów, które uzasadniałyby twierdzenia pozwanej, że oświadczenie o uznaniu długu złożyła w stanie wyłączającym świadome podejmowanie decyzji albowiem była pod wpływem środków psychotropowych jak również pod wpływem groźby ze strony przedstawicieli handlowych powoda. Zdaniem Sądu Okręgowego taka ocena zarzutów pozwanej została dokonana przez Sąd Rejonowy z uchybieniem przepisom postępowania, poprzez nieprzeprowadzenie postępowania w zakresie przeprowadzenia dowodu osobowego z przesłuchania pozwanej w charakterze strony, podczas gdy istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności nie zostały wyjaśnione. Przede wszystkim Sąd Rejonowy nie wyjaśnił skuteczności złożonych oświadczeń, które zostały zawarte w pismach z dnia 12 kwietnia 2013 roku i 23 października 2013 roku. Sąd Rejonowy pomimo, iż miał informację na temat tego, że pozwana pacjentką (...) i przyjmuje środki psychotropowe nie zdecydował się na jej przesłuchanie w charakterze strony i nie dokonał ustaleń faktycznych w kierunku ewentualnych wad oświadczenia woli. Wskazać należy, iż pozwana w zarzutach od nakazu zapłaty podniosła, iż była w stanie wyłączającym świadome podejmowanie decyzji z powodu przyjmowanych środków psychotropowych. Obowiązkiem Sądu było ustalenie tych okoliczności poprzez przesłuchanie pozwanej ewentualnie poprzez przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego posiadającego wiadomości specjalne, ewentualne zwrócenie się do (...) celem zapoznania się z dokumentacją lekarską. Gdyby bowiem doszło do ustalenia, że pozwana działała w stanie wyłączającym świadome podjęcie decyzji, mielibyśmy wówczas do czynienia z nieważnością czynności prawnej (art. 82 k.c.), która nie może być konwalidowana. Tym samym oświadczenie o uznaniu długu byłoby nieważne i jako takie nie doprowadziłoby do skutecznego przerwania biegu terminu przedawnienia. Na marginesie już tylko dodać należy, iż na piśmie z dnia 23 października 2013 roku

nie ma w ogóle podpisu strony pozwanej, czego Sąd Rejonowy nie podał ocenie w uzasadnieniu wyroku pomijając ten fakt zupełnym milczeniem.

Sąd Rejonowy nie dokonał też ustaleń czy mamy do czynienia z inną wadą oświadczenia woli tj. groźbą (art. 87 k.c.), o której pozwana wskazywała w zarzutach. Wprawdzie oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego uznania pod wpływem nękania i nachodzenia pozwanej w domu przez przedstawicieli handlowych powoda, pozwana dokonała dopiero w dniu 30 kwietnia 2016 roku, o czym Sąd Rejonowy nie mógł wiedzieć, to jednak Sąd odmawiając pozwanej prawa do bycia przesłuchaną w charakterze strony w ogóle okoliczności tej nie badał, a w inny sposób nie sposób było dokonać w tym zakresie ustaleń faktycznych.

W tym miejscu Sąd Okręgowy zwraca uwagę, że pozwana wyraźnie wyraziła wolę bycia przesłuchaną w charakterze strony wnosząc o jej przesłuchanie w drodze pomocy prawnej (k. 56). W uzasadnieniu Sąd pierwszej instancji nie wskazał, dlaczego pomimo, iż prawidłowo wezwał pozwaną celem jej przesłuchania w charakterze strony, pod rygorem pominięcia tego dowodu, następnie dowód ten pominął i nie wykonał odezwy, skoro pozwana złożyła wniosek o umożliwienie jej złożenia zeznań w drodze pomocy prawnej. Zatem przyjąć należało, iż pozwana wyraźnie zasygnalizowała potrzebę przesłuchania jej osoby, a pomimo tego Sąd Rejonowy wniosku tego nie uwzględnił bez podania motywów takiego działania.

Mając na uwadze całokształt okoliczności sprawy w szczególności fakt, iż pozwana jest osobą starszą i pozostaje pod opieką (...) co budzi poważne wątpliwości do jej stanu zdrowia, Sąd Rejonowy winien bardziej wnikliwie wyjaśnić kwestię podniesionego zarzutu przedawnienia rozpoczynając ustalenia od przesłuchania pozwanej w charakterze strony. Tymczasem Sąd Rejonowy nie przesłuchując pozwaną doprowadził do ustalenia stanu faktycznego tylko w oparciu o twierdzenia strony powodowej, pomijając inne niewyjaśnione okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia. W ocenie Sądu Okręgowego nie przesłuchanie pozwanej skutkowało nie wyjaśnieniem wszystkich okoliczności faktycznych sprawy i tym samym mogło nie doprowadzić do prawidłowego zastosowania prawa materialnego, albowiem tylko kompleksowe ustalenie stanu faktycznego sprawy stanowi warunek prawidłowego zastosowania prawa materialnego. Sąd Rejonowy doprowadził do wydania rozstrzygnięcia na etapie, gdy stan faktyczny budził poważne wątpliwości co do zdolności poznawczych pozwanej.

Wskazać należy, iż w niektórych sytuacjach, w których sąd II instancji stwierdzi naruszenie przepisów postępowania mogące mieć wpływ na wynik sprawy, dopuszczalna jest „naprawa” popełnionego uchybienia. Przykładowo, jeżeli sąd I instancji nie przeprowadzi zgłoszonego w pozwie dowodu z dokumentu, mającego znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, Sąd II instancji może ten brak wypełnić, a następnie orzec co do istoty sprawy. Taka możliwość nie zachodzi jednak w wypadku pominięcia przez Sąd Rejonowy dowodu osobowego, gdyż Sąd II instancji pozbawiony jest kompetencji prowadzenia dowodów z osobowych źródeł dowodowych. Tym samym Sąd Okręgowy nie mógł w ramach postępowania apelacyjnego przeprowadzić dowodu z przesłuchania pozwanej w charakterze strony.

Mając na uwadze powyższe, uznając że dla rzetelnej oceny żądania objętego pozwem, na które bezpośredni wpływ wywiera podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia, nieodzownym pozostaje przeprowadzenie dowodu z przesłuchania pozwanej w charakterze strony.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy powinien przede wszystkim przesłuchać pozwaną w charakterze strony i dokonać oceny czy złożone oświadczenie o uznaniu długu było dotknięte przywołanymi przez pozwaną wadami oświadczenia woli. Następnie po przesłuchaniu pozwanej, Sąd winien dokonać oceny czy wymagana jest wiedza specjalna (art. 278 k.p.c.) dla stwierdzenia oceny stanu zdrowia pozwanej w chwili składania oświadczeń woli, tj. czy stan zdrowia pozwanej i przyjmowane leki powodowały u pozwanej stan wyłączający świadome podejmowanie decyzji. Gdyby Sąd doszedł do przekonania, iż taka wiedza specjalna jest niezbędna dla oceny skuteczności złożonego zarzutu przedawnienia, to winien przeprowadzić taki dowód, dokonując jednocześnie wyłączenia przepisów o postępowaniu uproszczonym (art. 505 ⁷ k.p.c.). Rozpoznając ponownie sprawę Sąd winien również rozważyć czy dowody z dokumentów dołączone do apelacji nie mogły być dołączone z przyczyn obiektywnych wywołanych chorobą pozwanej w postępowaniu przed Sądem w pierwszej instancji i w takim wypadku dokonać ustaleń faktycznych także na

ich postawie. Następnie po przeprowadzenia postępowania dowodowego w powyższym zakresie Sąd dokona oceny zgromadzonego materiału procesowego stosownie do reguł art. 233 k.p.c. i przy uwzględnieniu zasad rozkładu ciężaru dowodu (art. 6 k.c.) i oceni fakt wykazania przez pozwaną zaistnienia wad oświadczenia woli i w konsekwencji zasadności zgłoszonego zarzutu przedawnienia.

W świetle powyższego Sąd Okręgowy działając na podstawie art. 515¹² § 1 k.p.c. uchylił wyrok Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 18 marca 2016 roku i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Sygn. akt VIII Ga 298/16

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...) (...) (...).